

GAZETA KRAKOWSKA

N^{ro}. 83.

W NIEDZIELĘ DNIA 17 PAŹDZIERNIKA 1802

Z Wiednia d. 9. Października.

J. C. K. M. raczył swoim nitywyższym gabinetem wym. reskrypcją pod d. 7 p. m. r. b. pierwszego cyrkulowanego kommissarza cehm. skiego w Galicyi zachodniej Jędrzeja Hiana i jego brata czesko austryackiego nadwornego agenta Fryderyka Hiana przez naytąskawszy względ na ich wieloletnie zasługi z szczególniejszoy łaskawości swoiey do stanu ślabczkiego wwnieść z tytułem de Haanendahl i uwolnieniem od taxy.

Z Nikolsburga z Morawy pod d. 28 p. m. d. noszą: "D. 26 obchodzono uroczystość rocz. w tutejszey kolegiacie w przytomności licznie zgro. nadzonego ludu. Wczasie którey uroczystość wybrane przez względ na oby. czajność od Cesarzowy Jeymc z dziewczyny wieyskie Krystyna Hansdorferynowna ze wsi Klentnicy, i Miryanna Maszynowna ze wsi Woyte'sbrunu zostaty udarowane publicznie posagiem 1500 ryń.; cztery inne z wspomnio. nych wślow jako to: Katarzyna Seydlinowna, Julianna Wolnowna, Eżbieta Strausowna i Magdalena Wolfinowna zaszczycone zostaty medalami i fibrynymi czepkami. Klara Szwo. jowa imieniem wyposażonych dziewczyn o-

świadczyła podziękowanie i wdzięczność dla Monarchini w małej piosence. Nakoniec po słosowney do okoliczności mowie i odprawionej za ustanowiciela modlitwie, ośpiewano *Te Deum*. Ta uroczystość z ukomentowaniem wszy. stkich zakończyła się.

Seym węgierski w Prezburgu odprawił d. i t. m. 49, d. 2go 50, a d. 4go 51 posiedze. nie.

Dnia 3 po południu o godzinie 1 deputa. cya wyznaczona do wygotowania podanych iey artykułow odprawiła pierwsze posiedze. nie.

J. C. K. M. raczył naytąskawiey Filipa Wukasowicza kanonika katedralnego zengier. skiego, opatem zengierthalskim S. Krzyża mia. nować.

Z Brynu d. 9. Października.

Dowiadujemy się od granic tureckich, że Belgradzanie przegrawszy z Tusunaga przy Czuprach ułożyli się z nim, ażeby Czupry jego własnością były, i ażeby mógł przybydz z 80 ludźmi do Belgradu, gdzie ma znaczny ur. rząd otrzymać.

Podług nadesłanego sultańskiego fermanu mają Belgradzanie przysztemu baszy dać 200

kies (a), to jest: 100 na żołd jego wojska a 100 dla niego samego. Jakoż już 100 kies d. 27 do Semlina przystano, skąd sztafetą do baszy odesłane były.

Podług listów z Rzymu Papież mianował W. Przeora Maltańskiego języka włoskiego Xcia Ruspolego, W. Mistrzem Maltańskim.

Z Berlina d. 2. Września.

Nadeszłe wczoraj z Petersburga listy, i bieżący do Monachium goniec donoszą o następujących odmianach w rosyjskiem ministerjum. J. Imperatorska Mość mianował hrabię Alexandra Woronzowa W. Kanclerzem i najwyższym rzadcą wydziału związków zagranicznych; hrabię Koczubeya, który był dotąd w tym wydziale, ministrem interellów wewnętrznym; hrabię Wasilewa ministrem skarbowym; Xcia Czartoryskiego na miejsce hrabi Koczubeya do wydziału związków zagranicznych. Xiążę Kurakin na powtorne żądanie swoje został od służby uwolniony.

J. Imp: M. nakazał, ażeby te odmiany na ustawy przeznaczone dopoty w więzę ustaw wciągnionemi nie były, dopoki senat w tej mierze swoich uwag nie poda.

Z Paryża d. 27. Września.

Monitor mieści w sobie, co następuje: "Okręt liniowy Turwill o 74 armatach, który d. 13 Sierpnia odplynął z St. Domingo, przybył do Brestu. Wiadomości, które przywiózł są uspakaiające. Choroby się zmniejszają; żaden ze znaczniejszych jenerałow nie umarł; zwłaszcza jenerał Leklerk zupełnem zdrowiem się cieszy. D. 8 Sierpnia przybył kontra admirał Dumanoix z posiłkami, które w Tulonie wsiadły na jego eskadrę. Podróż jego była szczęśliwa. Nie przywiózł żadnego chorego.

Również szczęśliwie przybył Wotur z konwojem z Genui. W reście choroba, która nie tylko na St Domingo, ale nawet w Hawanie i na Jamaice panowała, była tak wielka iakiej od lat 50 nie pamiętaią.

Względem ważnych zdarzeń w Szwajcaryi ieszcze Monitor nie ogłosił nic urzędowego.

Magazyny zbożowe w Paryżu są teraz tak obficie izapełnione, iż nakazano aresztować każdego, ktoby tylko pod imieniem rządu zboże kupował.

Murzyn, którego Tuffaint miał przy sobie w zamku Joux, odprowadzony został do Nantu.

Pierwszy konsul będzie teraz co niedziela w południe dawać w St. Cloud audyencyę członkom władz konstytucyynnych. — D. 23 t. m. rozpoczęto prace około sprowadzenia do Paryża rzeki Urcy.

Do Kadyxu przybyły znowu 2 fregaty z Ameryki Hiszpańskiej z 7 mill: piasłtrow, a do Korunny ieden okręt z 800,000 piasłtrow.

Dnia 28. Września.

Posel Pruski przy cyrkule niższej Saxonii P. Schulz iadący do Szwajcaryi, wkrótce ślad do Genewy wyiedzie.

Zatieszenie ministrowstwa policyynnego, mo wi ieden z naszych Dziennikow, jest nayocewistszem dowodem ukończoney rewolucyi, i trwałości dzisieyszego rządu. To ministrowstwo urodziło się na łonie rewolucyi, musiało ją zakończyć, i razem z nią ustać.

Na onegdayszey audyencyi w St. Cloud znajdował się arcy biskup paryzki, a biskup wersalski miał mszą w tamteyszey zamkowej kaplicy.

(a) *Kiesa zawiera w sobie 2400 zł. pol., czyli 500 piasłtrow.*

Adiutant pierwszego konsula ob. Laury-
ston już do Paryża powrócił.

Dnia 16 Września Pan Fox znajdował się na nadzwyczajnej sesji trybunatu. Nieco wprzód przed ią rozpoczęciem, przyłączył do niego ob. Boyer, kapitan kommanderujący strażą przy tej władzy z weteranów złożoną, i w tych właśnie rzekł do niego słowach: "Mości panie, jestem ja jeden z 200 oficerów, którzy roku 3, jako więźniowie w Portchester siedzieli. Udaliśmy się z prozbą do ciebie, i przez ślachtetność twoją dopomogli nam wymową swoją; zdjęto nam więzy i prawie całkowicie wolność odzyskaliśmy. To dobrodziejstwo, nigdy z pamięci współtowarzyszów nie szczęścia mojego nie wywdzie; lecz w tym momencie mam się za szczęśliwszego nad nich, gdy mogę za to oświadczyć ci wdzięczność publiczną.", — P. Fox czule to oświadczenie przyjął; odpowiedział ze łzami w oczach, czyniąc gest oznaczający skromność: "Ah! Mości panie... tak, tak, przypominam sobie.

W Dzienniku obrońców oyczyzny znajdujemy następujące uwagi o terażniejszym stanie Francji:

"Cała Francja zna teraz nową organizacją rządu, i wszędzie już uswięcona jest przez radość publiczną; nie owę, która z odniesionego zwycięstwa przez facyą jaką pochodzi i w nieporządnym okazywała się wrzaskach, poprzedzających zwykle zemstę i nowe rozruchy, ale tę radość spokojną, jaką ufność i bezpieczeństwo publiczne wra-
żają.

"Co zaś szczególnież różni odmiany zasze we Francji od d. 18 Brumaire od dawniejszych rewolucy, jest to: iż żadney nie wyniosły facyi, iż nieruszyły z miejsca ani ludzi, ani rzeczy i żadnego gwałtownego wzruszenia, ani publiczney niesprawiedliwo-

ści niesprawity..... Odrodzić lud cały bez zwruszeń, i przyprowadzić go bez publicznych konwulsy do stanu najświetniejszego szczęścia i chwały, jest to wysoka umiejętność nieznaną przed Bonapartem.

"Trudno żeby wszyscy dobrze pomyślny, nieznależli swojego prywatnego interesu w porządku teraz ustanowionym i zarządzenia jego w rządzie dziłiejszym.

"Pierwszym i największym jego dobrodziejstwem jest: że przywrócił Francji stopień, poważanie i wagę, jakie mieć powinna w politycznym szyku Europy; że odnowił iey związki z innemi mocarstwami i że (użyję tu głębokiej i filozoficznej myśli pierwszego konsula) przysposobił ią oraz do familii Europejskiej.

"Francja w istocie, położona w środku Europy i przeznaczona przez potęgę swoją do utrzymania równowagi publiczney nie mogłaby tego dokażać, gdyby nie miała rządu wra-
żającego ufność i bezpieczeństwo na przyszłość. Trwałość rządu, szacunek przywiązany nieodzwennie do pierwszych urzędników i iedność władzy roztropnie przystosowana do wolności publiczney, są to trudności po których rozwiązaniu, Francja stanęła w rzedzie pierwszych mocarstw i w tym względzie sukcesyja w innych rządach nie wskazuje pewniejszey rękoymii iak nieuftanność władzy i sposób sukcesyji przyjęty teraz.

„Kiedy tak pierwszy konsul postawił Francją na stopniu, który zajmować powinna w porządku cywilizacyi Europejskiej, zatrudnia się dziś aby pod cieniem oświeconey administracyi używała wewnątrz dobrodziejstwa pokoju.

"Kunszta znajduią opiekę, talenta i cnoty publiczne odbierają zaszczyty. Przypię-

sac temu także należy, iż tłumy cudzoziem-
ców zbiegają się do tey stolicy.

“Pałac pierwszego konsula obsadzony
jest prawie od mnostwa ludzi sławnych z
wszystkich krajow, ubiegających się o honor
bydź mu przedstawionemi. Ostatnia wojskowa
parada wskazała z tego względu widok naj-
wspanialszy i najmocniejsze czyniący wra-
żenie.

“W gronie tak świetnym Naczelnik rzą-
du francuzkiego zupodobaniem pierwsze i
szczególne okazał względy P. Foxowi.— Pier-
wszy konsul przyjął go dobrze, a Francya win-
szuje sobie: iż posiada teraz Męża, który nie
mając innego przewodnika iak tylko światło
swocie i wymowę, bez szczególnego zlecenia
i tylko miłością oyczyzny i ludzkości zaięty,
okazał się we wszystkich czasach najstalszym
i najgorliwszym apostołem pokoju, który
sam z garstką dobranych przyjaciół powstał
przeciw nierozsądnemu zdaniu wojny z Fran-
cją aż do zupełnego zniszczenia i rzucił
wśród wrzawy sporow nasiona owej świa-
tłej polityki, sprawczyui tryumfu pokoju w
Europie, tak iak winnych czasach potrafił
przyśpieszyć tryumf ten w Ameryce.

“Jak tylko komunikacye zładem wol-
ne były, zdawało się rzeczą naturalną, że-
by obrońca tak znakomity pokoju, przedsta-
wiony był naczelnikowi rządu, przekładają-
cemu tytuł uspokoiiciela nad tytuł zwycięzcy
i który w krotkim przeciągu czasu lat dwoch
potrafił zgasić pożar wojny w całej Euro-
pie &c.,,

Z Londynu d. 1. Października.

Nasz bywszy poseł w Petersburgu lord
St. Helens we wtorek przybył na fregacie La-
tonie do Shermes, a wczoraj do Londynu.

Minister francuzki Otto wyjechał do Kam-

brydgi dla odwiedzenia tamtejszey wszechni-
cy. Mowią że iuż nie pojedzie do Ameryki,
ale na miejsce jenerała Lasna do Lizbony.

P. Pitt iuż przyszedłszy do zdrowia mia-
nował iako komandor portu Cinque P. Lunga
bywszego sekretarza rady skarbowey kapita-
nem zamku Dowru.

Alderman Price został mianowany lor-
dem prezydentem Londynu.

Goniec od P. Merrege przybyty 10 d. 29
p. m. z Paryża, nie niedonosi o wyjeździe je-
nerała Andreoffego.

Na Jamaice żołącowa gorączka straszne spu-
stoszenia robi

Chirurg okrętowy P. Jaxon odkrył d. 22
Grudnia r. p. nową wyspę na morzu spokoj-
nym, płynąc z zatoki Botany do Chin na okręcie
Hope. Ta wyspa leży pod 22 stopniemi szer-
okości południ: a 163 długości wschodniowey.
Wspomniony chirurg nazwał ją wyspą Szan-
ka (Shank Island) na cześć kapitana okrę-
tu Szanka. Liczy ona 5 mil długości i tyleż
szerokości.

Xżę Boullion aresztowany w Paryżu
przybył d. 28 p. m. na wyspę Jersey.

W czasie gdy Szkocya na popsucie sluz
niebieskich i okropne deszcze skarży się, unas-
traszne posuchy panują, które bydłu i bura-
kom szkodzą. Chmiel nadzwyczajnie po-
drożał.

Gazeta pekińska mieści w sobie urzędow-
no statystyczną wiadomość względem Chin,
skąd wyczytuemy, że to państwo na 16 pro-
wincy podzieleno liczy w sobie 155 miast
wielkich, 1312 średnich, 2357 twierdz, 55
mill. męszczyzn. Tron chinski 22 rodziny
posiadało. Dziś panująca familia pochodzi z
Tatarow, którzy r. 1640 Chiny zdobyli.

Nasze dzienniki mówią, że bywszy fran-
cuzki minister policyi Fouché za nader ważne

dla Francyi przystugi otrzyma oprócz płacy senator. kley jeszcze 20,000 frankow pensyi roczney. Lucyana Bonapartego przeznaczają na ministrowstwo marynarki i woyny, a Jozefa na innego ministra. Gdy Fouché złożył ministrowstwo, natychmiast jenerał Moreau odwiedził pierwszego konsula.

W tych dniach mieliśmy znowu go 2 razy pożar: jeden w składzie piwa i chmielu, który przyniesł 40,000 f. szt. szkody; drugi w Hull, który skład prochowy wysadził na powietrze. Przez ostatni pożar w Liwerpoolu uszkodzał jeden dom Gdański 60,000 f. szt.

Garneryn osądził bydź rzeczą potrzebną zaprzeczyć wieści, iakoby w urzędzie cztouka konwencyi miał się znajdować przy śmierci Ludwika XVI. i zatrudniać się ścięciem Xany Lamball. W czasie ścięcia Króla Garneryn służył w armii jenerała Morego.

Złodzieje kieszeniowi do naywyższego stopnia swą śmiałość posuwają. Niedawno na jednym iarmarku, gdy mnostwo ludzi iakowemś widowiskiem zabawiało się, oni przefraszyli wszystkich wołając pożar, pożar, a gdy zamieszanie nastąpiło, oni uciekających obdzierali. — Ogłoszono nagrody 100 gwineow, któby dowodząc tych niegodziwcow odkrył.

Odbrzegow Menu d. 28. Września.

Król angielski, iak donoszą pisma publiczne, oświadczył swoje ukontentowanie względem artykułu planu wynagrodzenia tyczącego się Hanoweru.

W Erfurcie kommissarze pruscy wzięli w rek wizycyą mogunekie rządowe i mieyskie kassy, tudzież dochody szkół i akademii, a klasztorom nakazano okazać swoje długi i dochody, a nadewszystkoj dokumenta i obli gacye.

W Bareycie emigrant francuzki jenerał Warenn zupełną wolność odzyskał.

Z Hagi d. 2. Września.

W tey chwili, gdy się naywiększą spokoynością cieszymy, gdy rozlana ieszcze w Czerwcu wiadomość onowych zmianach rządu zupełnie zniknęła, nowe zdarzenie obudza znowu uwagę publiczności. Dyrektoryat na d. 28 t. m. ogłosił, że nieprzyjaciele publicznego porządku, pod tytułem dziennika armii wydali adres w celu zbuntowania, albo przynajmniey uniespokoynienia woysk Rzpltey: oto są wyrazy tego adresu:

Dziennik woyska Rzpltey batakiskiez d. 17. Września.

Wyrok dyrektoryatu pod d. 6 tak dalece odmienił urządzenie względem officyerow pod d. 20 wydane, iż nawet i mieysca wakujące jeneratów zapętionemi nie zostaną. Tak zbawienne urządzenie 'garnizonu pod d. 13 Sierp., zostało więc tymczasowo usunięte. Jenerałowie Daendels i Dumonso mieli wczoray w zanku Loo konferencyą z ambassadorem Schimmelpennikiem, i nader ukontentowani rozeszli się. Dali sobie znowu nowe *Sam na sam* w Hadze. Ci jenerałowie nie mogą dosyć wychwalić patryotycznych zapałow tego szanownego urzędnika (Ob. Szymelpennika) wspaniałych iego widokow względem armii. Armia może bydź z naylepszych powodow pewną, że dzielny boiarz musi bydź z szacunkiem traktowany, i że wszyscy dobrze myślący obywatele, iakkolwiek wewnątrz są przekonani, *powin ni się cieszyć z kształtu i urzędzenia swiego rządu.* Armia wiele się pewnie przyczyni do tego zbawienego dzieła i zastuży na wdzięczność narodu. Ma ona tylko obstać przy oświadczeniu swych chęci, i nadal usilnie tych wspierać, którzy naybardziej staraią się o uszczęśliwienie oyczyny..

Tak brzmi tych złościwcow adres przeciw rządowi wydany. Dyrektoryat niezaprzeczając przytoczonym czynom, zalecił ścigać

autora tego pisma obiecując 14000 zł. holl. uadgrody.

Co do czasu pod imieniem *Sam na sam* w dzienniku wskazanego, rozumiano, że to będzie moment wybuchu rewolucyi, iakoż spodziewani tu byli wczoraj jenerałowie Daendels i Dumonso kommandanci obu dywizy armii naszey; wszystko iednak w spokojności zostało, a dyrektoryat powysyłał w różne miejsca sztafety, kommissarzow i radźcow stanu. Ob. Szymelpennik bawi się w dobrach swoich, podany iest owszem za kandydata na miejsce ob. Pymanna, który d. 1 Listopada z dyrektoryatu wychodzi.

Jenerałowie Daendels i Dumonso mieli otrzymać rozkaz ażeby się natychmiast przed dyrektoryatem stawili; inni mówią, że oni tu będą pod eskortą przyprowadzeni.

Z Sztokolmu d. 27. Września.

Król Jmc zlecił Panu de Chaux, ażeby tłumaczenie francuzkie dzieł swojego oycy Gustawa III. z wszelkim przepychem drukarskim wydał. Użyte będą do tego druki Dydotowskie papier welinowy, a sztychowanie portretow, kopersztychow i winietow zlecono nayprzedniejszym mistrzom paryzkim.

Mamy tu ciągle naypiękniejszą pogodę i żniwa nayofitsze.

Sprawiający interesa saskie P. Internary znowu tu powrocił.

Z Ratybony d. 24. Września.

D. 24 t. m. na 7 posiedzeniu deputacyi czytano notę pełnomocnika cesarskiego do ministrów obu pośredniczących mocarstw odpowiedniczą na ich noty pod d. 17 i przesyłając im żądane konkluzu deputacyi. Do tej noty przyłączone także były kopie przełożeń W. Xcia Toskańskiego, Mistrza Teutońskiego, i Hrabi Stadyona z prozbą o rychłą na nie odpowiedź. Dyrektoryat moguncki oświadczył:

że bierze na siebie zlecenie nakłonić cesarskiego pełnomocnika aby do konkluzum d. 8 t. m. przystąpił, ale ten odpowiedział, że się spodziewa, iż ministrowie pośredniczących mocarstw przestaną na odebraney odpowiedzi, do konkluzum zaś przystąpić nie może, lecz to dalszemu czasowi zostawi. — Na to Brandenburg następującą odpowiedź do protokołu zadyktował: "Ze gdy przestanie konkluzum pod d. 8 przez pełnomocnika cesarskiego ministrom pośredniczących mocarstw już przecie nastąpiło, subdelegowany nie co się tem uspokaja i z ufnością oczekuje, ażeby dalszy bieg zatrudnień deputacyi w tak krytycznych okolicznościach zwłoki nie doznawał. Przeciwno zaś użytemu powtórnie wyrazowi *Kommissya*, nayuroczyściej się protestuję &c. &c.

Nim ieszcze pełnomocnictwo cesarskie przestało ministrom pośredniczących mocarstw konkluzum d. 8, Brandenburg oświadczył, że jeżeli pełnomocnik cesarski umyślił zwlekać czynności, deputacya może sama przesyłać swoje konkluzu ministrom pośredniczących mocarstw. Bawarya oznaymita, że jeżeli cesarski poseł nie zechce przystąpić, deputacya może bezśrednie znosić się z pośredniczącymi ministrami.

Ob. Machieu trudni się teraz wygotowaniem dodatku do planu wynadgrodeń, która robota wyczerpująca zupełnie przedmioty wynadgrodeń, i zamykająca drogę wszelkim odwołaniom ma się na początku przyszłego miesiąca ukończyć.

Dnia 27. Września.

W przeszły tydzień przybyli tu gońcy francuzki, rossyyski i cesarski. Pierwszy miał przywieść poselstwu francuzkiemu instrukcyę względem przyspieszenia sprawy wynadgro-

dzeń, i aby plan dopełniczy tychże wynadgrożeń seymowi Rzeszy podadź nieposyłać go nawet do ratyfikacyi do Paryża. Spodziewamy się, że ten plan ieszcze w tym tygodniu ogłoszony będzie. Ma on zawierać wielkie odmiany pierwszego.

Dnia 25 odbyła deputacya 9te posiedzenie na którym zatrudniała się przelożeniami podług porządku dyktatury-

Dnia 24 ob. Bacher doniósł seymowi w imieniu swiego rządu o wymianie ratyfikacyi traktatu pomiędzy Francją i Portą, iako też o danem Rzepltey zadosyć uczynieniu przez algierskiego Deja. Oświadczył on, że pierwszy konsul miał w tem na celu pokoy Europy i szczęście Francyi; że ten dwoisty cel już osiągnięty został, a ustanowienie powszechnego pokoiu, które mu nowy zawód chwały otwiera, przywlecie wszystkie inne rządy do kosztowania tego szczęścia, którem się już Francya cieszy; zaczem doniesienie o tak szczęśliwem zdarzeniu wszystkich żywą radością napętnić powinno.

Nassau Ullyngen podał deputacyi memoriał względem zapytania: czyli Krol Angielski iako Elektor Hannoveru przyzwoli na ustąpienie Altenkirchenu, który temu domowi na wynadgrożenie jest przeznaczony? Na to wypadła iednomyślna uchwała, że poseł elektorsko brunswicki proszony jest od dyrektorjatu Rzeszy o rychłe w tej mierze wyświecenie.

Z Florencyi d. 17. Września.

Pomiędzy wielu znaczniejszymi endzoziemcami świeżo tu przybyłemi, znajdują się także: Xżę Stanisław Poniatowski, hrabia Fersen wielki marszałek szwedzki, hrabini Piper i Motterswerd, damy dworskie i honorowe Xiężny Sudermanii, baron Bouderg ambassador rossyjski przy dworze sztokolmskim,

hrabia Bosdan senator Rzepltey raguzańskiej, Xżę Colobruno, tudzież Xżę Alvito &c.

Gazeta nasza względem stanu zdrowia Krola Jmć zachowuje milczenie.

Z Neapolu d. 14. Września.

Eskadra hiszpańska, która iak wiadomo, ma przewieść familią królewską do Barceliony d. 11 zrana zawinęła do portu naszego. Eskadra ta jest pod dowodztwem admirała Bonawentury Solano margrabiego Socarsi i składa się z 6 wojennych okrętów iako to: iednego liniowego o 120 armatach, dwóch innych o 80 armatach, dwóch fregat i iednego kutra. Jak tylko Krol Jmć uwiadomiony został o przybyciu tej eskadry, udał się zaraz na okręt admirałski. Popołudniu kominendant eskadry był przedstawiony familii królewskiej, a nazajutrz w niedzielę wyżsi oficyerowie eskadry tenże otrzymali honor. W poniedziałek jenerał Akton dał wspaniały obiad dla admirała i oficyerów hiszpańskich. Dzisiaj cała familia królewska udała się na eskadrę, gdzie margrabia Mos ambassador hiszpański daie obiad, na krorym familia królewska znajdować się będzie. Co do wyjazdu familii królewskiej zdaie się, że dopiero po porownaniu dnia z nocą około 25 b. m. nastąpi.

Część woysk królewskich, które stosownie do traktatu amienskiego składać mają załogę Malty, wczoray wsiadła na okręty.

Z Bruxelli d. 24. Września.

Ob. Doulcet-Pontecoulant prefekt departamentu Dyle pojechał do Paryża, gdzie nie długi czas zabawi; po iego powrocie będziemy wiedzieli o czasie, w którym pierwszy konsul przedsięweźmie podróż do bywszego Belgium.

Uroczystość założenia Rzepltey obchodzona tu była pozawczoray.

W tym momencie rachują znajdujących się w Bruxelli 1200 do 1500 Anglikow, nie-

którzy z nich mają zamiar obsadzenia się w tym mieście lub w Antwerpii; innych sprawdza ciekawość zwiedzenia okolicy, którą zawsze tak lubili Anglicy. Ten napływ cudzoziemców i przybywanie naszych współziomków emigrantów dało okazałą postać naszemu miastu.

Ostatniej nocy przejeżdżał przez nasze miasto goniec gabinetowy pruski, iadący z Berlina do Paryża z depeszami do ambassadora margrabiego Luchefini.

Z Berna d. 23. Września.

Wojska oblegające na d. 18 b. m. miasto nasze dopiero d. 20 weszły do niego, ponieważ niedostatek koni i wozów spóźnił wyrowadzenie sprzętów, i wojska rządowego. Op.roc P. Erlach z Burgdorf wojska te miały za dowodzc. w. PP. Erlinger z Wildegg, Wattewyla z Landsbut, Wattewyla z Montier, Sturler z Gamlingen, Dielsbach z Liehegg, Gingins z Laflara &c. Dzisiaj przybyło tu z małych kantonow 800 piechoty i 30 jazdy, a ob. Aloizy Reding ma już bydź w drodze spiesząc do naszego miasta. Zaraz po wniyściu wojsk do miasta P. Erlach oddał najwyższą władzę do rąk bywszych wielkicy i małej rady berneńskich członków, które na dniu wczorajszym zgromadziwszy się mianowały kommissyją rządową z 10 członków, i tey zleciły ułożenie konstytucyi stosowney do życzeń ludu. Krok ten, który nie podoba się wcale tym, którzy chcą przywrocenia dawniejszego rzeczy porządku bez najmniejszey odmiany, zda się bydź skutkiem przetożeń miasta Zurych, które przez zesłaną tu deputacwą uczyniło. Miasto to bowiem mające także w tym momencie swoy wydział rządowy i konstytucyyny, nie tylko przyjęło uroczyste za gruntowną zasadę przyszłego swego-urządzenia, zupełną równość w prawach

i wolności mieszkańców miasta i z mieszkańcami wsiow, ale nadto stara się zachęcić inne miasta dawniey samowładności używające, do przyjęcia teyże zasady.

Wszystkie członki mianowane aż dotąd od najwyższej rady berneńskiej są z rodziny dawniey panujących; lecz powszechnym jest mniemaniem, iż do nich przydane będą niektóre członki z pomiędzy mieszczan wybrani i przeznaczają do tego bywszego prefekta Baj-Wręście zamieszane i anarchia doszły do najwyższego stopnia w większey części Szwajcaryi. W wielu jeszcze mieyscach strony przeciwnne spotykają się codziennie i chociaż w tych potyczkach rzadko wiec krwi przelewają się, nieprzeistają przecież używmywać niecierpliwości i zawziętości. Miśtrowie hiszpański i Rządcy włoskiej pozostali w naszym mieście, minister francuzki jak wiadomo, udał się zarazem do Lauzanny. Wyjechał on w jednym powozie z ob. Dolder landmanem przy alfy-stencyi oddzielnym husarow. Od przeniesienia się rządu do Lauzanny, żądany z tantąd nieodbierny wi don ści.

W Szturmie do naszego miasta garnizon helwecki utracił 2 ludzi, a kilku miał raniomych. Oblegający mieli 5 zabitych i tyluż raniomych; pomiędzy pierwszemi znajduje się P. Werth młody oficyer berneński ofiarai z swojej rodziny. P. Steiger poległ także na d. 19; chciał on położyć koniec kłótni wszczetej między właścianami i żołnierzami helweckimi, gdy jeden z ofatnich wystrzelił do niego; wystrzał ten ranił go w ramię, a drugi ojął go pałaszem i od cięcia tego umarł.

Wojska helweckie znajdujące się jeszcze w Lucernie d. 20 udały się do Lauzanny. Wojska małych kantonow weszły do Lancy gdzie sposobią się dożu etnego przywrocenia dawniejszego rzeczy porządku.

GAZETY KRAKOWSKIE

W NIEDZIELĘ DNIA 17 PAŹDZIERNIKA 1802.

We wszystkich dziennikach angielskich czytamy nader interesujące pismo iednego duchownego z gor szkockich Alexandra Irwina olicznych wynosinach Goralow szkockich i mieszkańców hebrydzkich do Ameryki północney, który to duchowny wydać także dzieło o ustanowieniu misyjonarzy królewskich w gorach Szkocyi. "Ludziotówka, pisze on, tak na brzegach irlandzkich iako i w Szkocyi nader się pomyślnie duszokupcom amerykańskimi udaie. Na początku Czerwca 1800 osób wsiadło na okręty w Londonderrach, Belfascie i t. d. dla szukania ziemi obiecanej na drugim brzegu atlasyckiego morza, a większa nie równie liczba iuż się do podobney podróży zabierała. Ta rzecz powinaby ścignąć na siebie baczość narodu. Czytam w iednym adresie do publiczności umieszczonym po wszystkich dziennikach, że wyraźny zakaz wynosin jest przeciwny wolności angielskiej. Ale należy wyznaczyć kommisją do rozpoznania przyczyn, które do tak licznych wynosin są powodem. Znane jest dobrze przywiązanie goralow, do ich gor i knieiw, musi więc nader doskwierne nieszczęście przyprawić tych nędznych ludzi o rozpacz, którego ulżenie tem świętszem powinno być obowiązkiem, ile że ich mężtwu nayszczęólniej winno się zdobycie Egiptu. Istotną przyczyną tych wynosin goralow szkockich jest, (iako świeżo Garnett w swoiey podróży po Szkocyi, a po nim zacowna obywatelka Pani Harries w swoiey Kaledonii okazali,) coraz bardziej upowszechniające się chowanie owiec, gdzie stada po wielkich łańcuchach gor nato przeznaczonych, tam i owdzie przepędzane bywają. Bogaci dóbr właściciele znajdują dla siebie to użycie dóbr daleko korzystnieyszem,

aniżeli puszczenie ich ubogim rolnikom za małe czynsze. Nie mają oni więc do uprawy gruntu, a stąd widzą się bydź od nędzy przymuszonymi do opuszczenia ziemi oycow swoich. Wielu prawdziwie patryotycznie myślących Xięży, z których ieden nawet w Niemczech powszechnie szacowany Jakób Makdonald pleban anistruski skłonili przez mocne remonstracye niektórych panow szkockich zwłascza Xżęta na Argylu i Atholu, i ści zapewne przy otworzeniu nowego parlamentu najpierwey ku temu celowi swoje usiłowania zwroca, i przez Jana Sinclaira silnie popieranymi będą. Zżyma się żułość na okropny obraz zapowietrzonego stanu, w którym krocie emigrantow irlandzkich na przewozowych okrętach do nowego Jorku przybywają, i októrych wypis z medyczey nowojorskiej gazety w dziennikach angielskich czytamy. Z 417 takich nędzarzy których okręt przewozowy amerykański wyprzedawszy w Irlandyi siemie konopne i lniane, iako ładunek powrotowy z portu irlandzkiego Sligo zabrał, 90 w drodze umarło, 180 chorowało śmiertelnie, a prawie wszyscy słabymi byli, gdy ich w szpitalach kwarantannych Nowego Jorku złożono. Kiedy ci nieszczęśliwi na ląd się wyczotgali, znaleziono ich na brzegu okrytych błotem i brudem; musiano potopić ich szmaty, a ich samych na gotey ziemi w namiotach postkładać, które wkrótce tak zarazili, że potrzebna było namioty na świeże miejsce przenieść, a miejsca, na których stały, niegaszonymi wapnem posypać. Musiano ieszcze zrobić pewny gatunek ostrego mydła dla oczyszczenia tych nędzarzow, a ściany szpitalow co dni 14 na nowo wybielać, ponieważ zupełnie zarażonemi byli. Jeden okręt z emigan-

tami i rta ndzkiami cały nowy Jork boiaźni i utrapienia nabawił; ponieważ dobrze wiedzianno, że tacy zarażeni ludzie wr. 1795 wylądowawszy, zamiast byđz opatrywanymi w szpitalach całe miało okropnością i śmiercią napelnili. Lekarz policyyny Bayley w nowym Jorku wydrukował w tey mierze rapport i odezwę do bogatych mieszkańców Irlandyi dla przeszkodzenia ile możności takowym widokom nędzy i zastonienia charakteru narodowego Irlandow od wyrzutów zwierzęcey nieczulości i nieokrzesaności.

List przywatny z Filadelfii donosi, że przybyły okrętowy kapitan z Indyow przywiozł wiadomości o śmierci jednego małego znanego człowieka, ale którego życie było pełne osobliwości. Okoliczności, które tam wyczytuemy, będą się zdawać niepodobieństwem każdemu, ktokolwiek tylko nie jest świadom zwierzęcego magnetyzmu i zjawisk chodzenia we śnie; ponieważ zaś te zdarzenia świadectwem ludzi godnych wiary stwierdzone zostały, śmiało więc ogłaszamy je uważaczom ludzi.

P. Botineau (Botyno), który ostatniey zimy w Pondyszerach umarł, a przedtem był dozorcą magazynow na wyspie francuzkiej, odebrał nader niemożliwe wychowanie, albo raczej jego nauka była wiadomością pospółstwa, a ci, którzy do tego roku znali go, utrzymywali, że dawniey byłby był miłny za ezarodzieja, co nawet potem nastąpiło. Gdy on przechadzał się po wzgórkach z piaska morskiego na brzegach wyspy wzniesionych, i zbliżył się do miejsca, kędy dała znaki okrętom, tedy zdawał się czuć w sobie silny dostrzeżenie płynących w nadzwyczajniey odległości okrętów, których ani gołm oliem ani zapomocą szkła dojrzedzić nie można było.

Nie potrzeba byđz na to wielkiem zglazrzeniem, ażeby wiedzieć, że pułstokulna powierzchnia morza przeszkadza możności dojrzenia i największych okrętow za granicą widogregu (Horyzont) płynących, którego największa średnica (diameter) nigdy 10 mil nie przechodzi, chociażby nawet oko i najlepszem

szkłem uzbroione zostało. Te dla każdego nieprzełamane zawady, niczem były dla P. Botyna. Dostrzegal on okręty do wyspy francuzkiej, i do Indyy płynące nie tylko w odległości 10 ale nawet i 150 mil morskich, i o tem tak się dalece zdawał byđz przekonany, że do zakładu wyzywał: wymieniał liczbę i rozdaie płynących i okrętow, a nawet i porządek w którym płynęły, liczbę oddzielonych od jedney konwoiowej floty okrętow. I gdy potem z jego wieściami znoszono admirałskie dzienniki z zadziwieniem nayoczewitszą zgodność znajdowano.

Sztuka dalekowiedzenia P. Botyna przyprawiła go o wiele uprzykrzenia, i wynudowano mu nowe zawady. Żądano po nim, ażeby nie tylko dostrzegal okrętow, ale nawet kierunek ich oznaczal, które z nich do wyspy francuzkiej, a które do Indyy płynęły, a nadto ażeby moment zawinięcia ich do wyspy francuzkiej oznaczal, to go przyprawilo o przegrywanie zakładow, trudno bowiem było nie uchybić godziny i minuty. Niepewność biegu okrętow, przypadki i cisze na morzu były przeciwko niemu. Potem jednak tak dalece się wydoskonalił w swej umiejętności, że rzadko kiedy zakłady przegrywał.

Po kilku latach opuścił Botyno wyspę i do Podyszerow się przeniósł, gdzie się rownież ze swoim dalekowiedzeniem popisował. Z pomiędzy kapitanów morskich, którzy się z nim zaznali, wielu go z podziwieniem słuchało, a niektórzy mieli go za oszusta, a gdy się go pyrano o tę tajemnicę, on odpowiadał, że mu zbliżanie się okrętu robiło okliwosci, i że mu dziwno było, że wszyscy podobney okliwosci nie doświadczali.

Przedsięwziął on być wydadź swą tajemnicę przed rządem francuzkim: ale na ow czas Mésmer tak wielu sobie stronników był zebrał, iż P. Botyna uważano za iluminatę i to mu przeszkadzało zrobić się sławnym. Umarł nakoniec w Pondyszerach w największey nędzy, i niewiadomo nawet, czyli jakowemu następcy prorockiego płaszcza nie zostawił.

D O N I E S I E N I A.

Dnia 25 Octobr: b. r. zran. o 9 godz: w tuteyszym C. K. Cyrkularnym Urzędzie Czopowe Miasta Stanisławowa i Ceptowa przez publiczną licytacyą na czas dopoki z Czopowem ogłoszen insza odmiana Rządowa niestąpi, naywięcy dającemu puszczone będzie. Præcium fisci Czopowego w Stanisławowie iest zł. ryń. 153 kr. 30. W Ceptowie 91 zł. ryń.

Maiący ochotę nabycia wspomnionie czopowe w jednym lub w drugim Mieście na wyznaczony czas i dzień tutaj znajdować się i to częśc præcii fisci iako wadium z sobą przywieść mają, od której licytacyi żydzi nie są wyłączeni.

Z C. K. Cyrkularnego Urzędu. — W Siedlcach d. 30 7bra 1802.

Dla słabości W. Starosty Cyrkularnego.

Lewiński.

Stosownie do wysokiego rozporządzenia gubernialnego pod 16 Sierpnia b. r. w mieście Brzysku nowym w tutejszym cyrkułe położonym 19 Października b. r. i w dniach następujących, w zwyczajnych godzinach przed i popołudniowych następujące mieyskie pobory, i realności na trzy lata, to jest: od 1go Listopada t. r. do ostatniego Października 1805 przez licytacyę w dzierzawę wypuszczone zostaną.

Po 1sze. Ogród za iatkami na 4 korcy wysiewu, którego cenę fiskalną stanowi czynsz jednoroczny ryń. 1 kr. 45 wynoszący.

Po 2gie. Ogrody mieyskie składające się z 86 działów po 3 korce wysiewu w cenie fiskalney 54 ryń. 4½ kraj.

Po 3cie. Trzy grunta mieyskie, Kliny zwane, po 3 korce wysiewu, rocznie za 6 ryń. 19½ kr.

Po 4te. Sześć gruntow mieyskich orných pod Rudnikiem zwanych, po dwa korce wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 20 ryń. 32 kr.

Po 5te. Grunt mieyski Orney i Sieczney nazwaney, po dwa korce wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 12 ryń. 45 kr.

Po 6te. Grunt mieyski, także Ornym nazwany, a w Galicyi wschodniej położony, na korzec jeden wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 6 ryń. 27 kr.

Po 7me. Dwie łąki mieyskie Ople i Makowka zwane, po 4 korce wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 103 ryń. 50 kr.

Po 8me. Łąka mieyska pod Rudnikiem zwana, na pół korca wysiewu, rocznie w cenie fiskalney 8 ryń. 15 kr.

Po 9te. Ratusz mieyski pod Nrem 1 w cenie fiskalney 112 ryń. 45 kr.

Po 10te. Cztery iatki mieyskie rzeźniczne pośrod miasta, rocznie w cenie fiskalney 12 ryń. 30½ kr. Tudzież

Po 11te. Przewoz mieyski, w cenie fiskalney rocznie 27 ryń. 30 kr. wynoszący, a nakonien.

Po 12te. Targowe i Strogowe, w cenie roczney na 43 ryń. 30 kr. do wywołania podaney.

Ochotę dzierzawienia mający, procz żydow, od tey wyłączoney, powinni stawić się o 9 godzi: przed południem na dniu wyżey oznaczonym w Nowym Brzysku, opatrzywszy się dostatecznie w gotowe pieniądze dla złożenia zaktadu, to jest rotęy części ceny fiskalney.

Wzruski kóbraktorwe podług będących najwyższych przepisow ułożone, przed rozpoczęciem licytacyi ogłoszone będą. W Krakowie 19 Września 1802.

W Niebytności JW. Staroły Cyrkularnego. *Sieca.*

Stosownie do wysokiego gubernialnego rozporządzenia pod 24 p. m. liczbą 5832 w mieście Proszowicach w tutejszym cyrkułe położonym, na korzyść funduszu mieyskiego następujące realności, iako to:

1) Należące do mieyskiego folwarku Karmelitka zwanego grunta orne na 22 korce wysiewu, w roczney cenie skłalney ryń. 100.

2) Piec pol Podtania zwanych, na 20 korce wysiewu, za cenę roczną do wywołania podaną ryń. 43 kr. 30.

3) Pole Przymiarka zwane pod lasem w cenie roczney do obwołania podaney ryń. 6.

4) Ogród Podobruta zwany, w roczney cenie fiskalney 3 ryń.

5) Łąka Mytna zwana, w cenie fiskalney ryń. 18.

6) Łąka Długa nazwana, rocznie w cenie fiskalney ryń. 30.

7) Paltwisko gromadzkie rocznie w cenie fiskalney 145 ryń. 57 kr.

8) Młyn mieyski Brzość nazwany, rocznie w cenie fiskalney 140. ryń.

9) Karczma Podgorna zwana rocznie w cenie fiskalney 120 ryń.

10) Ratusz mieyski pod Nrem. 34, rocznie w cenie fiskalney ryń. 30, a to podług najwyższych przepisow przez publiczną licytacyą 25 m. Października, i w dniach następujących na trzy lata, mianowicie od 1 Listopada b. r. do ostatniego Października 1805 w dzierzawę wypuszczone zostaną, ażeby wnieść w porządek polhiczey uprawy.

11) Tudzież propinacyia mieyska na rok woyskowy 1803 to jest od 1 Listopada b. r. do

ostatniego Października 1803 na dniu wyżej wzmiankowanym , i w następujących , w celu do obwołania podanej ryn. 300 według najwyższych przepisow najwyższej ofiarującej zaarendowana będzie.

Ochotę dzierżawienia mający, z wyłączeniem jednak żydow, mają zatym na dniu wyżej oznaczonym wzwyczajnych godzinach przed-i popołudniowych stanąć w Proszowicach, i opr trzyć się dostateczną gotowizną dla złożenia zakładu dziesięcio setnego.

Warunki kontraktowe podług najwyższych przepisow ułożone, dzierżawienia ochot mającym przed rozpoczęciem licytacji ogłoszone będą. W Krakowie 20 Września 1802.

Z C. K. Urzędu Cyrkularnego.

W zatrudnieniu JW. Starosty Cyrkularnego.

Sicca.

C. K. Sądy Szlacheckie Krakowskie Galicyi Zachodniej oznaymiają tym Edyktem Panu Janowi Duninowi Brzezińskiemu: że Pan Kacimierz Popiel jako cessionar, usz Maryanowi Brzeziński u sądów tych o zapłacenie summ pierwszey 462 zł. pol. 23 gr. z summy oryginalney 13,877 zł. pol. 9 gr. drugiey 500 zł. pol. z summy oryginalney 1500 zł. pol. trzeciey 2515 zł. pol. 13 gr. z summy oryginalney 15,092 zł. pol. 21 gr. — żatobę na niego podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga, prosił.

Gdy zaś sądy te nie mając wiadomości, gdzie on został, lub czy wcale w C. K. państwach dziedzicznych znajduie się, onemuż adwokata tutejszego P. Betdowskiego, z jego szkoda i jego kosztem zastępcą postanowily, z którym proces ten stosownie do ustawy sądowej na C. K. państwa dziedziczne przepisanej, rozpocznie się, i ukonczony będzie; on przeto Edyktem niniejszym tym końcem upomina się, ażeby wczasie przywołanym to jest, w przeciągu 90 dni sam stanął, albo jeżeli iakie ma prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wczesnie przestął, albo nakoniec innego sobie patrona obrął, tego sądom tutejszym wymienił, i podług przepisu tych środków prawa używał, które do swey obrony za nayskuteczniejsze osądzi; gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą, samby sobie podług opiewu C. K. praw przypisać być winien.

Józef de Nikorowicz.

Józef de Cronenfels.

J. Gellinek.

Z Rady C. K. sądów szlacheckich Galicyi zachodniej.

W Krakowie dnia 21. Sierpnia 1802.

Elsner.

C. K. sądy szlacheckie Krakowskie Galicyi zachodniej oznaymiają tym Edyktem Panu Fryderykowi Kohlheimowi i Panu Cypryanowi Piotrowskiemu: że Pan Michał Piotrowski u sądów tych — o 8000 Reichstalerow przez Panią Annę z Piotrowskich Kohlheimową ismu legowanych — żatobę na nich podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga, dopraszał się.

Gdy zaś sądy te nie mając wiadomości gdzie obżatowani zostaią, lub czy wcale w C. K. państwach dziedzicznych znajduią się, onymże adwokata tutejszego P. Niemetza prawa obojga doktora z ich szkoda i ich kosztem zastępcą postanowily, z którym proces ten stosownie do przepisu ustawy sądowej rozpocznie się i ukonczony będzie; oni przeto Edyktem niniejszym tym końcem upominaią się, ażeby dnia 30 Listopada r. b. sami stanęli, albo jeżeli iakie mają prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wczesnie przestali, albo nakoniec innego sobie patrona obrali, tego sądom tutejszym wymieniłi, i podług przepisu tych środków prawa używali, które do swey obrony za nayskuteczniejsze osądzą, gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą samiby sobie, podług opiewu C. K. praw przypisać winni byli.

Józef de Nikorowicz.

W. Roskoschny.

Karol de Reinheim.

Z Rady C. K. Sądów Szlach. Krakowskich Galicyi Zachod.

W Krakowie dnia 21 Sierpnia 1802 roku.

Elsner.